

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นเครื่องมือวัดความสำเร็จประการหนึ่ง และเป็นเกณฑ์ที่นำมาใช้พิจารณารางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) ซึ่งเป็นรางวัลเกียรติยศสูงสุดสำหรับองค์กรทั้งในด้านธุรกิจและรัฐกิจ (นิตยสาร สัมมาพันธ์, 2549: 11) โดยพิจารณาจากวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร การกำหนดทิศทางในการดำเนินกลยุทธ์ ค่านิยมขององค์กร การทบทวนทิศทางขององค์กรและการติดตามผลการดำเนินงาน การสื่อสารในองค์กรเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างพนักงานกับผู้บริหารหรือระหว่างหน่วยงานต่างๆ ระบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรในองค์กร การส่งเสริมการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของพนักงาน ตลอดจนความรับผิดชอบต่อสังคมและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมองค์กร

ความผันผวนในโลกยุคปัจจุบันเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมาก จึงเป็นการยากที่มนุษย์จะสามารถคาดเหตุการณ์ล่วงหน้าและควบคุมสิ่งที่เกิดขึ้นในองค์กรของตนได้ ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบต่อและก่อให้เกิดความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กรและบทบาทภาวะผู้นำไปสู่มุมมองแบบใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะที่เกิดขึ้น ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการสำคัญที่ผู้นำช่วยสร้างความชัดเจนแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้มองเห็นภาพความเป็นจริงแก่องค์กร แก่ผู้อื่น ให้ช่วยมองเห็นทิศทางและจุดมุ่งหมายชัดเจนภายใต้ภาวะการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2548: 3) โดยการที่องค์กรจะบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งใจไว้ได้นั้นจะต้องบริหาร โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วม ยึดหลักการทำงานร่วมกัน มีการสร้างการทำงานเป็นทีม โดยเน้นให้ทุกคนเห็นความสำคัญของกระบวนการทำงานเป็นทีม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการทำงานเป็นทีมเป็นรูปแบบหนึ่งของระบบองค์กร และการทำงานสมัยใหม่ ที่ผู้บริหารขององค์กรนิยมนำมาใช้เพื่อปรับโครงสร้างการบริหารและการดำเนินการให้มีความแบนราบ (Flat Organization) และลดลำดับชั้น (Delaying) ในการจัดการให้น้อยลง ทำให้องค์กรสามารถตัดสินใจ แก้ไขปัญหา และตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมได้อย่างรวดเร็ว (ณัฐพันธ์ เขจรนันท์, 2545)

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศไทยในส่วนภูมิภาค จัดตั้งขึ้นตามนโยบายของรัฐและเจตนารมณ์ของประชาชนในภาคเหนือ เพื่อเป็นศูนย์กลางทางวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง เปิดทำการสอนเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2507 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้าวิจัยและถ่ายทอดความรู้ตามหลักเสรีภาพทางวิชาการ ยึดมั่นในหลักสัจธรรมและคุณธรรม เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ การประยุกต์และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ปัจจุบันมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เปิดทำการสอนทั้งหมด 21 คณะ (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2554: ออนไลน์)

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นสถาบันระดับอุดมศึกษาชั้นแนวหน้าของอนุภาคลุ่มน้ำโขง ด้วยการสร้างภูมิปัญญาทางบริหารธุรกิจและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างต่อเนื่อง และมุ่งพัฒนาผู้บริหารยุคใหม่ให้มีภาวะความเป็นผู้นำ มีคุณธรรม จริยธรรม คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม มีความรับผิดชอบต่อสังคม ตลอดจนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืนตลอดไป (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะบริหารธุรกิจ, 2554: ออนไลน์)

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสำหรับผู้บริหาร (Executive MBA) คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เปิดดำเนินการสอนเมื่อปีการศึกษา 2543 เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะด้านการบริหารจัดการขั้นสูง ให้ผู้บริหารและผู้ที่มีศักยภาพในการเป็นผู้บริหาร โดยมุ่งเน้นการวางแผนกลยุทธ์ ที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้ (Practical) นอกจากนี้เนื้อหาหลักสูตรยังให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการสมัยใหม่ อาทิเช่น การพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหาร (Executive Leaderships) การจัดการนวัตกรรม (Innovation Management) องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) และการจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) เป็นต้น (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะบริหารธุรกิจ, 2554: ออนไลน์)

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น การบริหารในยุคใหม่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยผู้นำที่มีความสามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลง ดังนั้นผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษา ภาวะผู้นำของนักศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสำหรับผู้บริหาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถพัฒนานำพาตนเองและองค์กรให้ประสบความสำเร็จ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของนักศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สำหรับผู้บริหาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

- 1) ทราบภาวะผู้นำของนักศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต สำหรับผู้บริหาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 2) ทราบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำของนักศึกษาระดับ ปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสำหรับผู้บริหาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 3) เพื่อให้ให้นักศึกษาหรือผู้ที่สนใจสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ ในการพัฒนาภาวะผู้นำ

1.4 นิยามศัพท์

ภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่มีความสามารถเหนี่ยวนำกลุ่มให้มีเป้าหมาย เหมือนกัน พร้อมทั้งสามารถนำพาเขาเหล่านั้นให้เดินทางไปตามแนวทางที่กำหนด เพื่อบรรลุ จุดมุ่งหมายโดยวิธีการที่เหมาะสมตามสถานการณ์

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่มีบารมี สามารถโน้มน้าวใจ หรือดึงดูดผู้ตามเพื่อให้ผู้ตามทำงานตามวัตถุประสงค์ สามารถสร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงาน ให้ผู้ตามอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งกระตุ้นให้ผู้ตามได้ใช้ปัญญา และความสามารถในการแก้ปัญหา ด้วยตนเองและนอกจากนั้นยังต้องคอยเอาใจใส่ผู้ตามอย่างใกล้ชิด โดยเน้นการดูแลใส่ใจเป็น รายบุคคล

ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่มีความสามารถในการจูงใจคน เป็นผู้นำและจูงใจผู้ตามโดยการแลกเปลี่ยน โดยเน้นการให้รางวัล รวมถึงบริหารแบบวางเฉยมีทั้ง รูปแบบเชิงรุก และเชิงรับ

ภาวะผู้นำแบบปล่อยตามสบาย หมายถึง พฤติกรรมผู้นำที่ปล่อยการทำงานให้ดำเนินไปเอง โดยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับงาน เมื่อมีปัญหาเพิกเฉย แต่พยายามเอาตัวรอด

การทำงานเป็นทีม หมายถึง การทำงานร่วมกัน โดยรับผิดชอบและใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการทำงานและบรรลุเป้าหมาย ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการติดต่อสื่อสารที่ดี สมาชิกทีมต้องมีความคิดสร้างสรรค์ของทีมมาแก้ไขปรับปรุงงาน และต้องมีกระบวนการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสำหรับผู้บริหาร หมายถึง หลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจสำหรับผู้บริหาร คณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สำหรับการศึกษารุ่นนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเฉพาะนักศึกษารหัสนักศึกษา 53 (รุ่นที่ 11) และ รหัสนักศึกษา 54 (รุ่นที่ 12) ซึ่งกำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554